

Når chefen har forladt kroppen

Tanker om livet og døden i forbindelse med indsamling fra det gamle Patologisk Anatomisk Institut på Kommunehospitalet i Aarhus.

I efteråret 2017 døde min 6-årige nevø Eriks oldemor. Umiddelbart inden begravelsen, mens oldemor var i kapellet, spurgte Erik: "Hvor er oldemor egentlig?" Beredvilligt (og tyende til den gamle krop-sjæledualisme) sagde jeg: "Altså, oldemors krop er i kisten, men sjælen har forladt kroppen, og oldemor er der ligesom ikke mere. Kroppen er på en måde et tomt hylster." Efter at ha' tænkt lidt over dette, sagde Erik alvorligt: "Ja, du har ret, far, chefen har forladt kroppen."

Den døde krop er, på trods af at den er afsjælet, langt fra ligegyldig, og i forskellige kulturer gør vi forskelligt med det afsjælede legeme. Men vi viser alle kroppen respekt. I Danmark har vi tradition for lukkede kister, og vi konfronteres ikke som andre steder med den døde krop. Man kan princi-

pielt gå igennem et helt liv uden at se en død. Og nogle af os andre venner os alligevel aldrig til det.

På besøg i obduktionsrummet

Jeg nærmer mig kapellet og Patologisk Anatomisk Institut på Nørrebrogade i Aarhus en forårsdag i 2018, lidt nervøs og med en følelse af en art ærefrygt. Samtidig er det naturligvis spændende at få lov til at se de kølige rum en sidste gang, inden kapellet og Patologisk Institut flyttes ud til Skejby. At se de rum, der de sidste 60 år har dannet rammerne om utallige obduktioner. De mange stålborde. Og afløb. Afløb, der skal renses.

Vaske og skabe med spande, kraniebor og udsugning. De store lysende tavler til røntgenfotos, de brune døre. Det runde auditorium til undervisning af medicinstuderende. Døre med røde skilte, hvorpå der står "Smittorisiko. Ingen adgang". Hvide træsko på rad og række. Og hvide forklæder.

Bag undervisningssalen findes samlingen af præparater. De præparater, som

Undervisningspræparater til medicinstuderende med bl.a. skiver af hjernen. Foto: Erik Balle.

ikke skal flyttes med til Skejby, men nu skal indgå i Steno Museets samlinger. Også disse præparater måner til eftertanke. De viser os. De lærer os. Som der også står på et skilt over elevatordøren til obduktionslokalet: "Hic Gaudet Mors Succurrere Vitae", dvs. "Her fryder døden sig over at hjælpe livet".

Den latinske inskription over elevatoren, som fragtede de døde op til obduktionslokalet, minder om, at på dette sted fryder døden sig over at hjælpe livet. Foto: Erik Balle.

Døden på TV

De afdøde blev bragt fra kapellet til obduktionslokalet med elevatoren, da obduktionslokalet ligger en etage over kapellet. Ledende kapelbetjent Michael Christian Schriver fortæller, at skiltet blev lavet i 1990'erne til den første danske TV-udsendelse om obduktioner. Det var DR, som lavede både skiltet og udsendelsen i samarbejde med Ulrik Baandrup, der var ledende overlæge på Aarhus Kommunehospital. På det tidspunkt var hospitalsledelsen skeptisk, og den frygtede, at der ville komme et ramaskrig. Men Ulrik Baandrup stod fast, og ramaskriget udeblev. Kapelbetjenten fortæller i

øvrigt også, at adskillige afsnit af *Dicte*, serien med den aarhusianske journalist-opsdager, er optaget her.

Døden på museum

I maj 2018 blev den sidste obduktion foretaget i Nørrebrogade, og både kapellet og Patologisk Anatomisk Institut er nu flyttet ud til Aarhus Universitetshospital i Skejby. I den forbindelse indsamlede Steno Museet omkring 50 præparater og ud over disse en lang række såvel kliniske som mere kulturelle artefakter.

Museets tjenestebil har hentet et stålbord, en farve-maskine til vævssnit, en røntgentavle og et transportabelt obduktionsbord, som

oprindeligt blev brugt til retsmedicinske obduktioner, men som i de sidste år er blevet brugt til muslimsk vask (en særlig, religiøs klargøring af den afdøde). Bilen har også fragtet en kasse med gamle tåsedler (til at hænge på den afdødes storetå), nakkestøtter fra obduktionsbordene, hamre, mejsler, knive og røntgenbilleder af dødfødte fostre. Også en stol fra kapellet og en salmebog er kommet med hjem til museet – og nu venter et større registreringsarbejde, så de mange genstande kan vækkes til live og fortælle deres historie om døden.

Mary Marie Kromann

Vi bad Science Museernes fotograf om at foretage den grænseoverskridende dokumentation af den sidste obduktion i lokalerne i marts 2018. Foto: Erik Balle.